

Datum: Rijeka, 28. kolovoza 2023.

Kolegij: Bioetika u primaljstvu

Voditelj: Doc. dr. sc. Igor Eterović

e-mail voditelja: igor.eterovic@uniri.hr

Katedra: Katedra za javno zdravstvo

Studij: Prijediplomski stručni studiji - Primaljstvo redovni

Godina studija: 2

Akadska godina: 2023./2024.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij **Bioetika u primaljstvu** je obvezni kolegij na drugoj godini prijediplomskog studija Primaljstvo i sastoji se od 15 sati predavanja i 10 sati seminara (1 ECTS). Kolegij se izvodi u prostorijama Fakulteta zdravstvenih studija.

Cilj kolegija je stjecanje znanja o etici kao filozofskoj disciplini i bioetici primaljstva koja bi se mogla primijeniti u praksi. Studente treba osposobiti da objasne podjelu etičkih teorija (etika vrline, deontologija – Kantova etika dužnosti, utilitarizam, etika skrbi) te da u konkretnim situacijama s kojima će se susretati u svojoj profesiji budu u stanju povezati (bio)etičku teoriju, moralne norme, pravila i njihove posljedice. Uz to, cilj predmeta je i razvijanje sposobnosti prepoznavanja etičkih problema i osjećaja moralne dužnosti te osobne odgovornosti koja je neophodna u primaljskom zanimanju (etički kodeks primalja). Također bi student trebao steći sposobnost zauzimanja obrazloženog stava u raznim etičkim dvojabama u primaljskoj praksi te objasniti važnost promoviranja poštivanja prava čovjeka, trudnice, djeteta i pacijenta.

Sadržaj kolegija je sljedeći: Etika, moral i bioetika. Deontologija, utilitarizam, etika vrline i etika skrbi. Počeci medicinske etike i deontologije. Etičke teorije (etika vrline, etika dužnosti, utilitaristička etika, etika skrbi) i njihova primjenjivost u primaljskoj praksi. Principalizam u primaljskoj praksi. Sustav moralnih vrijednosti u primaljstvu – moralne osobine (vladanje sobom, odnos prema trudnici i djetetu, njihovoj obitelji, suradnicima). Profesionalna etika i primaljstvo (etički kodeks, Hrvatska komora primalja). Zastupanje interesa trudnice i djeteta kao najvišeg dobra. Primalja kao medijator u procesu donošenja etičkih odluka.

Izvođenje nastave: Nastava se izvodi u obliku predavanja i seminara kroz 7 dana u drugom semestru druge godine. Kroz predavanja studenti se upoznaju sa sadržajem kolegija. U seminarskom dijelu studenti na temelju dobivenog znanja na predavanjima izrađuju etičku analizu slučaja iz primaljske prakse, uz konzultacije s nastavnikom prezentiraju analizu te sudjeluju u završnoj raspravi o analizi. Na kraju nastave se održava završni pismeni test.

U izvođenju nastave sudjeluju doc. dr. sc. Igor Eterović i doc. dr. sc. Robert Doričić te eventualno gostujući predavači.

Popis obvezne ispitne literature:

1. Eterović, I.: *Kant i bioetika*, Pergamena – Centar za integrativnu bioetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017.
2. *Etički kodeks primalja*, Hrvatska komora primalja, 2010.
3. Predavanja (PowerPoint prezentacije)

Popis dopunske literature:

1. Bauby, J. D.: *Skafander i leptir*, Pergamena, Zagreb, 1997
2. Berčić, B.: "Etika", u: *Filozofija*, sv. 1., Ibis grafika, Zagreb, 2012.
3. Čović, A.: *Etika i bioetika*, Pergamena, Zagreb, 2004.
4. Frankena, W.: *Etika*, Kruzak, Zagreb, 1998.
5. Gosić, N.: *Bioetika in vivo*, Pergamena, Zagreb, 2005.
6. Kalauz, S.: *Etika u sestrinstvu*, Medicinska naklada, Zagreb, 2012. Prijjić–Samaržija, S. (ur.): *Pobačaj za i protiv*, Hrvatski kulturni dom, Rijeka, 1995.
7. Kalauz, S.: *Sestrinska profesija u svjetlu bioetičkog pluriperspektivizma*, Pergamena, Zagreb, 2011.
8. Matulić, T.: "Identitet, profesija i etika sestrinstva", *Bogoslovska smotra* 77, 2007/3, 727–744.
9. Matulić, T.: *Bioetika*, 3. izdanje, Glas koncila, Zagreb, 2012.
10. Pessini L., *Distanzacija: do kada produžavati život?*, Medicinski fakultet Rijeka, Hrvatsko bioetičko društvo, 2004.
11. Prlić, N.: „Etika zdravstvenih djelatnika“, u: *Zdravstvena njega*, VII. izd. Školska knjiga, Zagreb 2003.
12. Šegota, I.: *Etika sestrinstva*, 2. dopunjeno i izmjenjeno izdanje, Pergamena, Zagreb, 1997.
13. Švajger, A. ur.: *Medicinska etika, priručno štivo*. II. izdanje, Sveučilište u Zagrebu Medicinski fakultet, Zagreb, 1995.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

P1, P2. Uvod u predmet, Moral i etika

Ishodi učenja:

Upoznati se s ciljem kolegija Bioetika u primaljstvu.
Razlikovati i definirati pojmove 'etika' i 'moral'.

P3, P4, P5. (Moralne) vrijednosti, Vrijednosti i zdravstvena skrb, Etika zdravstvene skrbi

Ishodi učenja:

Obrazložiti temeljnu ulogu vrijednosti u moralnom i etičkom prosuđivanju.
Obrazložiti mjesto i ulogu (moralnih) vrijednosti u procesu zdravstvene skrbi.
Opisati ukratko nastanak i razvoj etike zdravstvene skrbi.

P6, P7. Bioetika – nastanak i određenje, Interdisciplinarnost i pluriperspektivnost bioetike

Ishodi učenja:

Opisati nastanak i početni razvoj bioetike.

Definirati bioetiku.

Obrazložiti pojmove interdisciplinarnost i pluriperspektivnost te objasniti njihovu ulogu u određenju bioetike.

P8, P9. Etičke teorije, Bioetička načela – principalizam

Ishodi učenja:

Razlikovati i uspoređivati glavne etičke teorije (etika vrline, deontologija – Kantova etika dužnosti, utilitarizam, etika skrbi).

Obrazložiti prednosti i nedostatke pojedine etičke teorije.

Opisati osnovna načela biomedicinske etike (autonomija, dobročinstvo, neškodljivost i pravednost).

Prepoznati pojavne oblike unaprjeđivanja i poštovanja prava čovjeka, djeteta i bolesnika na primjeru (ne)poštivanja temeljnih načela biomedicinske etike.

P10, P11. Etička standardizacija, Etički kodeks primalja

Ishodi učenja:

Opisati opći povijesni razvoj etičke standardizacije (molitve, kodeksi, zakletve).

Opisati razvoj etičke standardizacije u zdravstvenoj skrbi (sestrinske zakletve i kodeksi).

Analizirati Etički kodeks primalja (Hrvatska komora primalja).

P12. Tijelo i osobnost

Ishodi učenja:

Razlikovati racionalistički i empiristički pristup tijelu u medicini.

Prepoznati i usporediti odnos prema tijelu i osobnosti u medicini do pojave bioetike.

Uvažiti doprinos društvenih i humanističkih znanosti (filozofija, teologija, psihologija, sociologija i pravo) u problematiziranju tijela i osobnosti.

Uočiti mjesto i značaj tijela i osobnosti u bioetičkim problemima.

Primijeniti bioetičke smjernice za odnos prema pacijentovu tijelu i osobnosti.

P13. Paternalizam

Ishodi učenja:

Definirati paternalizam (uže, šire i praktično značenje).

Opisati značajke paternalizma.

Razlikovati opravdani od neopravdanog paternalizma.

Navesti pojavne oblike paternalizma u medicini.

P14. Informirani pristanak

Ishodi učenja:

Definirati informirani (obaviješteni) pristanak.

Opisati povijest informiranog pristanka.

Navesti i objasniti elemente informiranog pristanka.

Argumentirati za etičku potrebu i važnost informiranog pristanka u medicini.

P15. Pobačaj

Ishodi učenja:

Obrazložiti zašto je pobačaj jedan od paradigmatičkih bioetičkih problema.

Uspoređivati različite dimenzije, aspekte i perspektive u problemu pobačaja.

Popis seminara s pojašnjenjem:

Seminarski dio nastave izvodi se kroz podjelu slučajeva iz primaljske prakse studentima uz naputak za etičku analizu. Svaki student samostalno analizira slučaj kojega prezentira pred cijelom grupom, pri čemu se evaluiraju elementi prezentacije. Analizu studenti izrađuju prema određenim, unaprijed danim kriterijima za etičku analizu.

Popis vježbi s pojašnjenjem:

Kolegij ne predviđa vježbe.

Obveze studenata:

Ocjenjivanje studenata provodi se prema važećem Pravilniku o studijima Sveučilišta u Rijeci (odobrenog od Senata).

Rad studenta na predmetu vrednuje se i ocjenjuje tijekom nastave kroz seminarski rad (sastoji se od usmene prezentacije – analize slučaja) i na završnom ispitu. Usmena prezentacija se evaluira prema zasebnim kriterijima koji su detaljno objašnjeni na uvodnom satu. Ukupan postotak uspješnosti studenta tijekom nastave čini do 50% ocjene, a na završnom ispitu 50% ocjene.

Studenti moraju ostvariti minimalno 25% ukupne ocjene tijekom nastave da bi pristupili ispitu te na završnom testu moraju točno riješiti najmanje polovicu pisanog testa (25% ukupne ocjene).

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Prema vrijedećim aktima Sveučilišta i Fakulteta, konačna ocjena iz ovoga predmeta bit će formirana na temelju uspjeha na završnom (pismenom) ispitu.

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Zasad ne postoji.

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Izostanak s nastave do 30 % pretpostavlja opravdani razlog, ne zahtijeva dodatno opravdanje i ne može se nadoknaditi (izuzetak je otpusno pismo s liječenja u bolnici). Izostanak veći od 30 %, bez obzira na razloge, onemogućuje studentu/studentici izlazak na ispit i podrazumijeva ponovni upis kolegija sljedeće akademske godine.

Prema vrijedećim aktima, nije moguće “**odbiti**” ocjenu na završnom ispitu, već samo postupiti u skladu s Pravilnikom o studijima Sveučilišta u Rijeci (student nezadovoljan ocjenjivanjem podnosi u roku od 24 sata obrazloženu pismenu žalbu dekanu).

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2023./2024. godinu)

Raspored nastave

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Vježbe (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
2.5.2024. (četvrtak)	P1 – P2 (8,15–10,00), Z1	S1 (10,15–11,00), Z1		Doc. dr. sc. Igor Eterović
8.5.2024. (srijeda)	P3 – P5 (8,15–11,00), Z2			Doc. dr. sc. Igor Eterović
10.5.2024. (petak)	P6 – P7 (8,15–10,00), Z2			Dr. sc. Toni Buterin
10.5.2024. (petak)	P8 – P9 (10,15–12,00), Z2			Doc. dr. sc. Igor Eterović
15.5.2024. (srijeda)	P10 – P13 (12,15–16,00), Z2			Doc. dr. sc. Robert Doričić
17.5.2024. (petak)		S2 – S4 (12,15–15,00), Z2		Dr. sc. Toni Buterin
28.5.2024. (utorak)		S3 – S6 (8,15–12,00), Z2		Dr. sc. Toni Buterin
29.5.2024. (srijeda)		S9 – S10 (8,15–10,00), Z2		Dr. sc. Toni Buterin
29.5.2024. (srijeda)	P14 – P15 (10,15–12,00), Z2			Doc. dr. sc. Igor Eterović

Popis predavanja, seminara i vježbi:

P	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
P1	Uvod u predmet	1	
P2	Moral i etika	1	
P3	(Moralne) vrijednosti	1	
P4	Vrijednosti i zdravstvena skrb	1	
P5	Etika zdravstvene skrbi	1	
P6	Bioetika – nastanak i određenje	1	
P7	Interdisciplinarnost i pluriperspektivnost bioetike	1	
P8	Etičke teorije	1	
P9	Bioetička načela – princpalizam	1	
P10	Etička standardizacija	1	
P11	Etički kodeks primalja	1	
P12	Tijelo i osobnost	1	
P13	Paternalizam	1	
P14	Informirani pristanak	1	

P15	Pobačaj	1	
	Ukupan broj sati predavanja	15	

S	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
S1	uvod u seminar	1	
S2 – S10	studentska prezentacija analiziranih slučajeva	9	
	Ukupan broj sati seminara	10	

V	VJEŽBE (tema vježbe)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
/	/	/	/
	Ukupan broj sati vježbi		

	ISPITNI TERMINI (završni ispit)
1.	12.6.2024.
2.	28.6.2024.
3.	15.7.2024.
4.	6.9.2024.